

Srečno, moja Slovenija

Pisalo se je leto 1991. Vroča politična pomlad se je bližala svojemu vrhuncu ter se prevešala v vroče politično in odločilno poletje. Deklaracija o neodvisnosti Republike Slovenije ter Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije sta bili sprejeti in potrjeni v slovenskem parlamentu 25. junija 1991. Bližal se je dolgo pričakovani dan D, slavnostna razglasitev, ki je bila napovedana za sredo, 26. junija, na Trgu republike v Ljubljani.

Tega, za mene enkratnega zgodovinskega dogodka nikakor nisem želel, niti hotel zamuditi. Nekdanja soproga, ki je bila Ljubljanka, se je z otroki že dan prej dopoldan z vlakom odpeljala v Ljubljano z namenom, da bi tam ostala še do konca vikenda. Jaz pa sem se po koncu prve izmene v železnici proti večeru odpravil na proslavo slavnostne razglasitve samostojnosti Republike Slovenije. Dan je bil lep, sončen, zelo vroč in soparen. Nad Slovenijo in tudi Jesenicami so ves dan grozeče in zelo nizko preletavala vojaška bojna letala JLA, ki so oglušujoče prebijala zvočni zid. V Ljubljani so zaradi tega celo pokala stekla na izložbah trgovin. Kot da bi nas s temi preleti hoteli opozoriti, prestrašiti in odvrniti od razglasitve naše samostojnosti, proslave in želje, ki smo jo izrazili s 95-odstotno voljo na plebiscitu 23. decembra 1990.

Trg republike je bil nagneten z ljudmi, človek ob človeku. Drug drugega smo se dotikali s prepotenimi telesi in si dobesečno dihali za vrat. Razmišljal sem o možnosti, da bi se pod nami lahko vdrla tla. Nikoli v življenju nisem videl toliko ljudi, zbranih na enem samem mestu, ne do takrat ne kadarkoli po tem. Slavnostna razglasitev se je začela s postrojem častne čete pripadnikov Teritorialne obrambe, končala z dvigom nove slovenske zastave, himno mlade, ravnokar razglašene države ter ganljivim, optimističnim in navdihujočim govorom prvega predsednika novonastale države, Milana Kučana. »Nocoj so dovoljene sanje, jutri je nov dan.« A so se žal te sanje že naslednji dan spremenile v moro. Sledil je zelo bogat in raznovrsten kulturni program, tudi ognjemet ni manjkal. Na koncu sprehod po ljubljanskih ulicah, ki so bile slavnostno okrašene ter prepolne navdušenih slavljencev nasmejanih in

vedrih obrazov. Navdušenje med ljudmi je bilo nepopisno, drug z drugim smo se objemali sredi ulice in si čestitali, pa čeprav se med seboj sploh nismo poznali. Tega ne bom nikoli pozabil. Vse to je bilo vredno doživeti. Na Prešernovem trgu se je slišala glasna domača glasba, ljudje so v parih plesali. Na postavljenih stojnicah so točili brezplačen šampanjec v ličnih, simboličnih kozarcih, ki so mi do danes ostali kot prelep spominek na nov začetek.

Nekaj čez polnoč sem se iz Ljubljane odpravil proti Jesenicam. Med potjo sem razmišljal o vsem lepem doživetem, predvolilnih obljubah politikov, na novo nastajajoči Švici, ki so nam jo takrat obljubljali nekateri politiki, ki so v politiki še danes. Ko sem prišel domov, sem najprej na videokaseti pogledal posnetek prenosa slavnostne proslave, ki sem jo pustil snemati na video snemalniku. V noči sanj od navdušenja in veselja nisem mogel spati, kaj šele sanjati.

Po neprespani noči sem se odpravil v službo v železarno, v takratni obrat Elektrode. Na jutranji izmeni smo ugotovili, da nekaj sodelavcev manjka. Pozneje so nam sporočili, da so bili že v zgodnjih jutranjih urah vpoklicani v rezervno sestavo Teritorialne obrambe. Po radiu smo poslušali o premikih tankov JLA, ki so zapuščali vojašnice in se gibali proti mejnim prehodom. Situacija je iz ure v uro postajala vse bolj resna in napeta. Ostale zaposlene so nas predčasno poslali domov zaradi strahu pred nevarnostjo, da bi JLA v znak maščevanja zaradi morebitnih porazov na bojiščih lahko bombardirala železarno in vagone na tirih železarne, ki so bili polni nevarnih strupenih industrijskih odpadkov. Med potjo iz službe domov, na klancu proti TVD Partizanu, sem že videl dolgo kolono vojaških vozil JLA, oklepnikov, tankov na tovarnjakih, topov in ostale vojaške bojne ter druge tehnike, ki se uporablja samo v vojnah. Grmeče in z veliko hrupa so peljali mimo mene. Hiteli so proti meji z Italijo in Avstrijo ter mejnem prehodu Karavanke. Izpod ponjav vojaških kamionov so mi v pozdrav mahali nasmejani mladi vojaki JLA, ki očitno niso vedeli, kam gredo, niti zakaj. Kot da bi se peljali nekam na piknik. Nisem jim mogel pomahati nazaj z nasmeškom, ker mi ta grozeča parada vojaške bojne sile skozi Jesenice nikakor ni bila všeč in ni bilo slutiti kaj dobrega. Bolj kot mladi vojaki sem zelo dobro vedel, kam gredo in s kakšno nalogo. Nadaljeval sem svojo pot domov. Med potjo domov, pred takratno znamenito trgovino Murka nasproti železniške postaje, sem opazil človeka, Jeseničana, in še nekaj drugih, ki so tam stali ter navdušeno, z

velikim nasmeškom in obema rokama pozdravljali dolgo vojaško kolono, ki se je skozi Jesenice vlekla kot dolga kača brez konca. Zelo očitno je bilo, da so bili veseli njihovega obiska in te parade vojaške sile, ki so jo že omenjali, privabljali in z njo grozili na mitingu resnice nekoliko dni prej.

Med to družino sem prepoznal človeka, nekakšnega predstavnika stranke za ohranitev Jugoslavije, ki je bil le nekaj dni prej glavni govorec na tako imenovanem »mitingu resnice« na Čufarjevem trgu na Jesenicah. Spomnim se, kako je bil glasen in odločen z vsemi sredstvi, tudi vojaškimi, braniti in ohraniti Jugoslavijo. Prepričeval je maloštevilne slušatelje mitinga, da Slovenci nikdar ne bodo dobili, niti imeli svoje države, ker tega pač ne bo dopustila JLA. Sam je bil odločen braniti Jugoslavijo, kot je rekel, tudi iz gozda, kakor leta 1941, pri tem je bil še posebej glasen in zelo prepričljiv.

Prišel sem domov, pogrel sem si dan prej pripravljeno kosilo in se usedel k mizi. Doma sem bil še vedno sam, tedanja žena z otroki je ostala v Ljubljani, saj se zaradi cestnih barikad ter prekinjenega cestnega in železniškega prometa niso mogli vrniti na Jesenice. Tisti hip je pozvonil hišni zvonec, odprl sem vrata in zagledal dva uniformirana kurirja štaba Teritorialne obrambe, ki sta mi v podpis izročila vpoklic v enoto Teritorialne obrambe. Samo eno uro sem imel časa, da se oglasim pred Osnovno šolo Prežihovega Voranca z vso vojaško opremo, ki sem jo že od vojaških vaj ves čas hranil doma, razen orožja. Kosilo sem pojedel samo napol in se oblečen v vojaško uniformo hitro odpravil na zbirno mesto. Tam so se že začeli zbirati rezervisti, ki sem jih vse dobro poznal z vojaških vaj, ki smo jih imeli vsako leto na Bohinjski Beli. Tam smo vadili, urili vojaške veščine in spretnosti ter streljali s šolskimi naboji. Vsi takrat vpoklicani rezervisti smo imeli na naših kapah rdeče peterokrake zvezde. Še posebej želim poudariti, da smo tudi v tej zadnji vojni branili Slovenijo pod rdečo peterokrako.

Med vsemi rezervisti sem kot priseljenec iz druge republike Jugoslavije edini imel slovensko državljanstvo, ki sem ga prejel že 25. marca 1991, nekaj mesecev pred razglasitvijo samostojnosti Slovenije.

Spomnim se enega od rezervistov, ki je stalno negodoval, češ, zakaj so vpoklicali nas, ki nismo Slovenci, da ta vojna ni naša, se nas ne tiče in bi nas po njegovem morali pustiti doma. Vpoklicani pa smo bili vsi tisti, ki smo imeli na dan referendum o neodvisnosti Slovenije prijavljeno stalno bivališče in smo bili po takrat še veljavnem zakonu v registru vojaških obveznikov. Očitno, vsaj tako se je meni zdelo, mu ni bila všeč ne naša osamosvojitev ne

Republika Slovenija
REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE
61001 LJUBLJANA, Kidričeva 2

Številka: 0011/6-XVII-120.754

Datum: 25.03.1991

Republiški sekretariat za notranje zadeve Republike Slovenije izdaja na podlagi drugega odstavka 25. člena Zakona o državljanstvu SR Slovenije (Ur. list SRS, št. 23/76) na vlogo KEŠINA Nika, prebivajočega na Jesenicah, Cesta Maršala Tita št. 47, za sprejem v državljanstvo Republike Slovenije

O D L O Č B O

V državljanstvo Republike Slovenije se sprejme

KEŠINA Niko, roj. 10.02.1955 v Drijenči, občina Lopare, Republika Bosna in Hercegovina, državljan Republike Bosne in Hercegovine.

O b r a z l o ž i t e v

V postopku, uvedenem na prošnjo stranke-e, je ugotovljeno, da so izpolnjeni pogoji 9. člena Zakona o državljanstvu SR Slovenije, zato je odločeno, kot je navedeno v izreku te odločbe.

Pouk o pravnem sredstvu: Ta odločba je v upravnem postopku dokončna in zoper njo ni dovoljena pritožba, je pa mogoč upravni spor. Tožba se lahko vloži ali da na zapisnik v 30 dneh pri Vrhovnem sodišču Republike Slovenije v Ljubljani, lahko pa se da na zapisnik tudi pri katerikoli enoti temeljnega sodišča.

Taksa po takсни tarifi št. 1 in 4a ZUT in sklepa o uskladitvi vrednosti točke v Zakonu o upravnih taksah v znesku 410,00 din je plačana in po predpisu razveljavljena.

mag. Slavko Debelak
NAČELNIK UPRAVE ZA UPRAVNO PRAVNE ZADEVE
REPUBLIŠKI PODSEKRETAR

Odločba o državljanstvu Slovenije, Niko Kešina, 25. marec 1991. Last: Niko Kešina.

naša obramba. Njega sem se bal bolj kot vseh tistih vojakov JLA na nasprotni strani, saj je v roki, tako kot vsi mi, imel puško s pravimi bojnimi naboji. Zdel se mi je nevaren, poveljujočemu sem celo hotel predlagati, da naj ga pusti oditi domov.

Ko se nas je zbralo za eno četo, nam je poveljnik (imena se ne spomnim) z resnim in zaskrbljujočim glasom povedal, da to niso več vojaške vaje in da je to prava vojna. Razdelili so nam lahko pehotno orožje in prave bojne naboje. Streljali naj bi samo v primeru, če bi bilo to nujno potrebno, in ne s šolskimi naboji kot na vojaških vajah na Bohinjski Beli. Zamislil sem se in se zgrozil nad dejstvom, da bom morda tudi sam prisiljen streljati v nekoga, kar nikakor nisem želel niti nisem bil na to pripravljen. Nisem želel ubijati.

Nikoli ne bom pozabil besed poveljnika čete, ko nam je glasno in jasno, zelo strogo in grozeče povedal, da nikakor ne smemo streljati v vojake JLA, ampak samo v vojaško tehniko, kot so gosenice tankov, gume oklepnikov in ostala vojaška tehnika. Streljati smemo izrecno in samo na ukaz ter v primeru, da bomo sami prej napadeni. Razlagal nam je, da so na drugi strani mladi vojaki iz drugih republik takratne Jugoslavije, ki si ne želijo vojne, ne želijo ubijati in niso naši sovražniki. Med njimi so morda tudi mladi Slovenci, ki se še niso pravočasno vrnili domov iz JLA. »Naš sovražnik je napačna politika Beograda, ki jih je zoperstavila proti nam in jih pripeljala na okope,« je bil jasen poveljnik naše čete. V koloni smo drug za drugim odšli na bojne položaje v gozd nad predorom Karavanke, od koder se je plato predora videl kot na dlani. Od tod smo videli raketiranje predora Karavanke, ki ga je z vojaškimi letali izvedla JLA. Zatresla so se tla, videl se je dim. Takrat me je postalo strah, kajti na lastne oči sem videl in dojel, da je to prava vojna s pravimi izstrelki in naboji. Če bi naši nasprotniki razkrili naše položaje in med nas iz letala odvrgli le eno kasetno bombo, nihče od nas ne bi preživel ali pa le redki z zelo hudimi poškodbami. Takrat sem pomislil na svoja majhna sinova. Ali me bosta še kdaj videla živega? Starejši sin Uroš je imel sedem let in jeseni tega leta bi začel hoditi v prvi razred, mlajši sin Igor, star šest let, pa v malo šolo. Ves čas sem mislil samo na njiju. Kako bosta odraščala brez mene, če pride do najbolj črnega scenarija in najhujšega razpleta situacije. Priznam, bilo me je zelo strah. Z bojnih položajev smo se vračali v Osnovno šolo Prežihovega Voranca, tu smo spali in se prehranjevali. Na položaje smo odhajali izmenično, da so eni lahko počivali. Če bi takratna JLA razkrila in vedela, da spimo v šoli, bi lahko na nas odvrgli letalsko bombo in bi se nam slabo pisalo.

Ker smo doma imeli hišnega ljubljénčka, papagajčka Pikija, tedanja žena z otroki pa je bila še vedno v Ljubljani, so mi iz čete dovolili enkrat na dan oditi domov in poskrbeti za Pikija. Ob eni od takih priložnosti, ko sem bil doma, se je slišala sirena za nevarnost zračnega napada. Na hitro sem pogledal skozi okno proti sosednjim stolpnicam in na cesto. Nekateri ljudje se niso popolnoma nič zganili, na balkonih so mirno sedeli in kadili. Nekatere gospe so počasi obešale perilo, po cesti pa so se nič hudega sluteč sprehajali ljudje. Kot da sirene ne bi niti slišali. Mnogi se niso zavedali resnosti vojne in možnih žrtev.

V zaklonišču našega stanovanjskega objekta so se zbirali ljudje, nekateri prestrašeni, panični, živčni, spet drugi nejevoljni. Ženske in otroci so jokali. Nekateri so preklinjali in zmerjali Kučana, Tuđmana, Miloševića in Izetbegovića. Vsi štirje so bili kar naenkrat v istem košu. Ko se je oglasila sirena za konec zračne nevarnosti, se je zaklonišče začelo naglo prazniti. Jaz pa sem se hitro vrnil nazaj v mojo četo. Dnevi so minevali v veliki napetosti in pričakovanju konca vojne. Vojna za Slovenijo se je po desetih dneh vendarle končala. Zadnji vojaki jugoslovanske vojske so Slovenijo zapustili 25. oktobra 1991. V Kopru so se vkrcali na ladjo. Šele takrat je Slovenija, zahvaljujoč rezervistom in policistom, veteranom vojne za Slovenijo ter veteranom Sever, postala dejansko, resnično, uradno in popolno svobodna država. V tej kratki vojni osebno nisem izstrelil niti enega samega naboja, ker mi tega k sreči ni bilo treba. Nastopil je mir, domovina je bila spet svobodna. Vrnili smo se k vsakdanjemu življenju, delu, opraviлом in skrbem.

Priporili smo si novo državo, ki jo imam, kljub vsem meni storjenim krivicam, zelo rad. V njej se počutim zelo lepo, sprejeto, zaščiteno, ugodno in varno. Za mojo udeležbo v osamosvojitvenih dogodkih sem prejel visoko državno priznanje, spominski znak s pripisom »Obranili domovino«, a tudi odločbo delovnega invalida na delovnem mestu, zaradi česar sem takoj izgubil službo. Podjetje je kmalu šlo v stečaj, kot delovni invalid pa sem končal na zavodu za zaposlovanje, brez odpravnine in odškodnine za izgubljeno zdravje. To je bil začetek krivic, ki so se mi začele dogajati v državi, za katero sem se boril in tvegäl svoje življenje. Te krivice so se pozneje še ponavljale in samo stopnjevale. Upokojil sem se leta 2019 s 35 let delovne dobe. Nekateri, ki niso bili na bojnih okopih in niso bili pod orožjem, so se v novonastali Švici hitro znašli, neupravičeno zelo obogateli in postali tajkuni. Jaz pa živim sam, z mojo skromno, z delom prisluženó pokojnino, ki sega globoko pod prag revščine.

Leta hitro tečejo, sinova Uroš in Igor, na katera sem zelo ponosen, sta že odrasla. Končala sta fakulteti in diplomirala, se zaposlila, si ustvarila lasten dom in družino. Dobil sem dve čudoviti snahi, Simono in Sandro, onidve pa sta mi podarili štiri prečudovite vnuke. Oni mi pomenijo vse na temu svetu, so moje bogastvo, moj ponos, središče mojega veselja in vse, kar na tem svetu imam.

Od osamosvojitvenih dogodkov je minilo že skoraj 30 let, naslednje leto bo okrogla obletnica. Spomini na osamosvojitveno vojno pa z dnevi, meseci in leti počasi bledijo. Spominjam se še nekaterih dogodkov iz tistih dni, ne spomnim pa se mojih soborcev, njihovih obrazov, niti imen. Žal se ne spomnim niti imena svojega poveljnika, zato ga v spisu ne omenjam poimensko.

Imam občutek, da smo veterani vojne za Slovenijo s strani države odrinjeni na rob družbe. Da, tudi s strani matične občine Jesenice. V skoraj 30 letih svobode in samostojne Slovenije se nobeden od štirih dosedanjih jeseniških županov ni spomnil, da bi veterane vojne za Slovenijo iz naše občine povabil na sprejem ob kakšni pomembni priložnosti, kot je to navada v kateri od naših sosednjih držav. Morda ob dnevu veteranov, ki ga vsako leto praznujemo 17. maja, morda ob dnevu samostojnosti, dnevu državnosti ali katerem koli drugem pomembnem državnem ali občinskem prazniku. Da bi nam morda izročil kakšno občinsko priznanje ali zahvalo za naš prispevek k svobodi in demokraciji, ne nazadnje k vsemu temu, kar imamo danes v naši svobodni in prelepi Sloveniji. To bi nam, veteranom, zelo veliko pomenilo. Bila bi zelo lepa gesta, obenem pa tudi enkratna priložnost, da bi se vsaj enkrat na leto srečali in obujali spomine na osamosvojitvene dogodke. Prepričan sem, da bi se zagotovo spomnil imen in obrazov svojih soborcev ter poveljnikov. Žal smo od vseh pozabljeni tudi mi, veterani, udeleženci vojne za samostojno Slovenijo, kot da je svoboda sama prišla in se zanjo nihče ni boril in tvegalo svojega življenja. To pa priznam, mene osebno kar malo boli. Veteranski dodatek, ki kot socialni transfer spada v socialno kategorijo prejemkov, ki sem ga mesečno prejemal, sem izgubil, ko sem bil še na zavodu za zaposlovanje, ker je moj mesečni prejemek (denarno nadomestilo med brezposelnostjo) prekoračil že tako nizko postavljen cenzus za borih nekaj

*Spominska medalja
Zveze veteranov
vojne za Slovenijo,
podeljena Niku Kešini
ob 10. obletnici
osamosvojitve.
Last: Niko Kešina.*

evrov. Država je očitno menila, da z mojim že tako nizkim nadomestilom osebnega dohodka, (ki je bil pod pragom revščine) živim dovolj in preveč razkošno ter da mi je ta dodatek treba takoj odvzeti. Ko sem šel v pokoj, je bila moja pokojnina toliko nižja (nekaj evrov) pod postavljenim cenzusom in sem do veteranskega dodatka zdaj spet upravičen. Cenzus pa se ne povečuje in ostaja isti, kljub temu da bi se po zakonu o veteranih vsako leto moral usklajevati in povečevati skladno s povišanjem pokojnin. To je le eden od primerov kršenja lastnega zakona s strani države, ki je ta zakon potrdila. Že pri prvem naslednjem povišanju pokojnin bom ta cenzus skoraj zagotovo za evro ali dva prekoračil in bom spet ostal brez tega dodatka. Država pač meni, da ta dva evra odtehtata višino veteranskega dodatka, ki v mojem primeru znaša 51 evrov. Za ta veteranski dodatek sploh ne bi smelo biti nikakršnega cenzusa in bi moral pripadati čisto vsakemu veteranu, udeležencu vojne za Slovenijo, nosilcu visokega državnega priznanja za njegov prispevek obrambi domovine, svobodi in samostojnosti, ne glede na prejemke in brez kakršnega koli socialnega cenzusa. Toliko o skrbi države za veterane vojne za Slovenijo, njihovo preživetje, položaj in status v družbi. Skozi ta odnos do veteranov se kaže tudi odnos do same države in njene svobode.

To je moje doživljanje osamosvojitvene vojne za Slovenijo. Naj zaključim. Imamo svojo lastno državo po naši meri, ki bo trajala večno, za katero smo se borili in izborili mi, veterani vojne za Slovenijo skupaj z veterani Sever. Skoraj 30 let že živimo v miru, svobodi in demokraciji, ne pa tudi v pravičnosti, enakosti in blaginji za vse njene državljanke in državljane. Polno je še krivic in kršenja osnovnih človekovih pravic. Za tako Slovenijo in take vrednote se mi, veterani, nismo borili. Borili smo se za drugačno, pravno urejeno državo, kar Slovenija za zdaj še ni, torej pravična in prijazna do vseh njenih prebivalcev. In čisto na koncu, v edino in neskončno veselje so mi moji štirje zlati vnučki, Enej, Vitan, Zarja in najmlajši Van. Z njimi čudovito preživljam svoje najlepše upokojske dneve in se veselim čisto vsakega novega dne. Privzgojil in vsadil jim bom ljubezen in pripadnost do domovine, v kateri so rojeni, v državi, v kateri želim, da bi lepo in mirno odraščali, v njej ostali, jo pozneje izgrajevali, se zanjo zavzemali in jo naredili še lepšo, še boljšo. Podarjam jim veliko svoje ljubezni in posvečam veliko prostega časa, ki ga imam zdaj, ko sem upokojen, na pretek.

Pa srečno, moja Slovenija!